

> Retouradres Postbus 20201 2500 EE Den Haag

Aan de Voorzitter der Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EE Den Haag

**Directoraat-Generaal
Belastingdienst**

Korte Voorhout 7
2511 CW Den Haag
Postbus 20201
2500 EE Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Inlichtingen

Ons kenmerk

Uw brief (kenmerk)

Datum 10 maart 2021
Betreft Overzicht van wetten waar de Belastingdienst zich niet
aan gehouden heeft

Geachte voorzitter,

Op 1 februari 2021 heeft het lid Omtzigt een motie ingediend die luidt:
*"...verzoekt de regering, een overzicht op te stellen van alle wetten waaraan de Belastingdienst zich de afgelopen zeven jaar niet gehouden heeft; verzoekt de regering, dit overzicht binnen twee weken aan de Kamer te doen toekomen..."*¹. Deze motie is door uw Kamer aangenomen. Op 8 maart 2021 heeft het lid Omtzigt hierover schriftelijke vragen gesteld².

Door middel van deze brief informeren hierbij uw Kamer naar aanleiding van de bovengenoemde motie van het lid Omtzigt. Gezien de raakvlakken van deze motie met de eerder ingediende moties en toezeggingen gaan wij ook op de thema's onrechtmatigheid en aansprakelijkheid in. In dat verband kunnen worden genoemd:

- 15-12-2020 Notaoverleg: Op verzoek van het lid Omtzigt met de volgende VGR rapporteren en een vaktechnische coördinator laten kijken naar 1) of de algemene beginselen van behoorlijk bestuur worden geschonden door de overheid in deze operatie (dus zijn ook van toepassing of je tijdig compensatie uitbetaalt), en 2) welke nieuwe feiten en omstandigheden die ten tijde van het wetsvoorstel nog niet bekend waren bij de Kamer meegenomen zouden worden met het wetsvoorstel, en 3) of het klopt dat alle ouders recht hebben op de compensatieregeling.
- 19-01-2021 Debat POK: Toezegging aan het lid Omtzigt om binnen twee weken aan te geven op welke terreinen de overheid onrechtmatig gehandeld heeft.
- 19-01-2021 Debat POK: Toezegging aan het lid Ouwehand om schriftelijk terug te komen over de vraag of de overheid formele aansprakelijkheid erkent voor de geleden schade en de verantwoordelijkheid om die te herstellen.

¹ Kamerstukken II, vergaderjaar 2020/2021, 131066, nr. 780.

² Vragen van het lid Omtzigt (CDA) aan de staatssecretarissen van Financiën over een overzicht van alle wetten waar de Belastingdienst zich de afgelopen zeven jaar niet aan gehouden heeft (2021Z04282).

- 08-02-2021 Antwoorden 5e VGR: de toezegging om de vragen van het lid Omtzigt rondom het onrechtmatig handelen van de overheid en zijn motie over een overzicht van welke wetten zijn overtreden gezamenlijk oppakken en uw kamer hierover informeren in de volgende VGR.
- 09-02-2021 Nota-overleg: de motie van het lid Omtzigt om een overzicht van wetten waar de Belastingdienst zich niet aan heeft gehouden.
- 10-02-2021 AO 5e VGR: De staatssecretaris komt schriftelijk terug op de vraag of Belastingdienst de gedupeerden voor kwijting laat tekenen.
- 11-02-2021 Brief ISB: De staatssecretaris zegt toe aan het lid Omtzigt om zo snel mogelijk terug te komen op zijn verzoek rondom het in kaart brengen van onrechtmatige daden door de Belastingdienst en Toeslagen.

Directoraat-Generaal
Belastingdienst

Ons kenmerk

Tevens doen wij u de beantwoording van de eerdergenoemde schriftelijke vragen van het lid Omtzigt toekomen.

In het licht van de motie gaan wij dieper in op enkele onderwerpen. Wij hanteren daarbij de volgende indeling:

- A. Juridische context
- B. Voorbeelden uit de praktijk
- C. Vervolg

A. Juridische context

Uitgangspunt is dat de Belastingdienst zich houdt aan wet- en regelgeving en daar richt zij haar organisatie ook op in. Tegelijk kan worden geconstateerd dat de Belastingdienst zich niet altijd houdt aan de wet. Wij hechten er belang aan uw Kamer daarover altijd te informeren. In dat verband kan ook het dwangsom-arrest en het onderwerp Opzet/grove schuld (OGS) worden benoemd als onderwerpen waarover wij uw Kamer via deze brief over informeren. In onderdeel B gaan wij daar ander op in. Over de vraag hoe de handelswijze van de Belastingdienst geduid moet worden waar het gaat om de beslagvrije voet zal ik u nader informeren.

In brede zin kan als een 'onrechtmatigheid' worden gezien: elk besluit of elke handeling van de Belastingdienst of Toeslagen die in strijd is met het geschreven of ongeschreven recht. Bij de invulling van de motie is van belang dat het begrip 'onrechtmatigheid' vele schakeringen kent. Hierbij kan zich – uiteraard - een variatie aan situaties voordoen. Van het een dag te laat beslissen op een verzoek of bezwaar tot het op apert onjuiste gronden of discriminerend opleggen van een veel te hoge belastingaanslag.

Binnen de ruime omschrijving van het begrip 'onrechtmatigheid' kunnen diverse onderverdelingen worden gemaakt. Hierbij kan worden gedacht aan de volgende twee categorieën.

(1) Onrechtmatigheden die zich bij de totstandkoming van besluiten (het proces) voordoen.

Voorbeelden hiervan zijn het onterecht niet horen van belanghebbenden in een bezwaar en de in het verleden toegepaste groepsgewijze zachte stop bij de kinderopvangtoeslag.

Een verdere onderverdeling betreft de vraag in hoeverre belanghebbenden nadeel hebben ondervonden van een buitenwettelijk handelen van de Belastingdienst of Toeslagen. Het kan zich immers voordoen dat een afwijking van de strikte wettelijke regels er juist toe strekt om bijvoorbeeld een administratieve procedure te vereenvoudigen en het voor de belanghebbende eenvoudiger en/of gunstiger te maken.

In de gevallen waarin een buitenwettelijk handelen wel ten nadele van burgers uitwerkt, kunnen er zich verder aanzienlijke verschillen voordoen in de mate waarin individuele belanghebbenden hier daadwerkelijk door worden getroffen. Dit zal, naast de aard en de ernst van de onrechtmatigheid, mede afhangen van de doorwerking ervan naar en de gevolgen ervan voor de concrete positie van de belanghebbende. Zo zullen de individuele gevolgen van een discriminerende of vooringenomen handelswijze die heeft geresulteerd in een onterechte hoge terugvordering voor de betrokken belanghebbende van een heel andere orde zijn dan de gevolgen van het enkele weken te laat beslissen op een bezwaarschrift voor een andere belanghebbende. In voorkomende gevallen zal het lastig kunnen zijn om vast te stellen in hoeverre een individuele belanghebbende daadwerkelijk is benadeeld door een buitenwettelijk of onrechtmatig handelen van de Belastingdienst.

(2) Onrechtmatigheden die betrekking hebben op de materiële inhoud van het besluit.

Als voorbeeld kan worden genoemd een onterechte kwalificatie als Opzet/Grove Schuld (O/GS) met als gevolg het weigeren van een betalingsregeling bij een terugvordering toeslagen. Maar in beginsel valt hier ook elke situatie onder waarin een inspecteur in een materieel geschil over de uitleg van een bepaling uit een belastingwet weliswaar een pleitbaar standpunt heeft ingenomen, maar uiteindelijk geheel of gedeeltelijk ongelijk krijgt van de rechter.

Het onderscheid tussen genoemde categorieën is hierbij overigens niet altijd scherp te maken; zo zal het ten onrechte niet meewegen van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur bij de totstandkoming van een besluit er (ook) toe kunnen leiden dat materieel een onjuist besluit tot stand komt. Complicatie is verder dat wetgeving en de jurisprudentie in de loop van de tijd steeds wijzigen. Hierdoor kunnen besluiten - die als ze op een later moment zouden zijn genomen naar de wetgeving of jurisprudentie van dat moment onrechtmatig of onevenredig zouden zijn geweest - naar de wetgeving en jurisprudentie op het moment van het nemen wel rechtmatig zijn.

Het zal op basis van het voorgaande duidelijk zijn dat het niet mogelijk is om een overzicht te geven van alle - ook individuele - gevallen en situaties waarin de Belastingdienst of Toeslagen niet in overeenstemming met het recht heeft gehandeld (uitgaande van de gehanteerde brede omschrijving). Daarnaast lijkt echter ook het opsommen van elk, formeel en materieel, wetsartikel waaraan de Belastingdienst of Toeslagen zich in de praktijk - in enige (individuele) procedure - niet heeft gehouden, niet zinvol en overigens ook niet mogelijk. Hierbij is van belang dat elke onrechtmatigheid steeds in zijn context moet worden gezien om de ernst en betekenis ervan te bepalen.

In deze brief beperken wij ons tot illustratieve voorbeelden van onrechtmatigheden die zich meer systematisch, dus los van individuele gevallen, hebben voorgedaan.

Directoraat-Generaal
Belastingdienst

Ons kenmerk

Van belang is verder dat het bij het niet of niet geheel correct naleven van de formele en materiële belasting- en toeslagwetgeving gaat om onrechtmatigheden in de bestuursrechtelijke sfeer. De gevolgen hiervan worden dan ook primair door het bestuursrecht bepaald. Het bestuursrecht bevat hiervoor de benodigde voorschriften en waarborgen. Zo kan een geschil over de materiële belastingschuld aan de rechter worden voorgelegd. Is de rechter van oordeel dat de inspecteur het recht verkeerd heeft toegepast, dan zal deze de beschikking dienovereenkomstig aanpassen. Tevens kan de rechter hierbij voor eventuele bijkomende kosten of schade een kosten- of schadevergoeding toekennen; een bekend voorbeeld hiervan betreft de (forfaitaire) vergoeding voor de kosten van juridische bijstand. Andere voorbeelden van herstel betreffen het terugverwijzen naar de inspecteur indien deze belanghebbende ten onrechte niet heeft gehoord bij bezwaar en de vergoeding wegens immateriële schade van € 500 per half jaar die kan worden toegekend indien een bezwaar- of beroepsprocedure onevenredig lang duurt.

Ten slotte dient een onderscheid te worden gemaakt tussen bestuursrechtelijke onrechtmatigheid (in brede) zin en civielrechtelijke begrippen als onrechtmatigheid en aansprakelijkheid. Gezien de waarborgen die het bestuursrecht biedt, zal de civiele rechter een besluit van de Belastingdienst of Toeslagen, waartegen een met voldoende waarborgen omklede rechtsgang bij de bestuursrechter openstond, in de regel als rechtsgeldig en rechtmatig en dus als onaantastbaar beschouwen. Zie hiervoor ook het bij brief van 9 februari 2021³ aan uw Kamer aangeboden advies van (AKD).

Er zijn ook situaties denkbaar waar de genoemde waarborgen die het bestuursrecht biedt niet goed blijken te werken of hebben gewerkt. Als meest pregnante voorbeeld kan natuurlijk worden verwezen naar het rapport Ongekend onrecht. Maar daarnaast kunnen ook andere situaties worden genoemd, zoals het in bepaalde situaties onterecht niet opnieuw toekennen van kind gebonden budget of het onterecht niet vergoeden van betaalde invorderingskosten. Belanghebbenden hebben daar, door onbekendheid of vanwege het beperkte financiële belang, de hen toekomende rechten niet of onvoldoende kunnen realiseren. In al deze gevallen geldt dat het alsnog (kunnen) realiseren van hun rechten via civiele weg zeer onzeker is en gezien de aard van de civiele procedure en de grote aantallen zeer bewerkelijk zal zijn voor belanghebbenden, het bestuursorgaan en de rechter.

B. Voorbeelden uit de praktijk

Zoals wij aan het begin van deze brief hebben opgemerkt hangt de motie van het lid Omtzigt samen met andere moties en toezeggingen. De voorbeelden die hier genoemd worden dienen ter illustratie en kunnen ook worden gezien in het licht van de andere moties en toezeggingen.

³ nr. 2021-28528,

In de motie van het lid Omtzigt wordt verzocht een overzicht te geven van wetten waaraan de Belastingdienst zich de afgelopen zeven jaar niet gehouden heeft. Hiernaar hebben wij een eerste inventarisatie laten uitvoeren door de Belastingdienst. Hieronder gaan wij achtereenvolgens in op de situatie bij Belastingdienst/Fiscaliteit en Belastingdienst/Toeslagen.

Directoraat-Generaal
Belastingdienst

Ons kenmerk

Vooropgesteld kan worden dat de Belastingdienst naar de wetten handelt of daarnaar wil handelen. Tegelijkertijd constateren we dat er fouten zijn gemaakt. Waar het gaat om individuele gevallen waar onduidelijkheid bestond over de interpretatie van de wet en die zijn voorgelegd aan de rechter zijn in het kader van deze motie buiten beschouwing gelaten.

Belastingdienst/Fiscaliteit

1. Mondeling intrekken van bezwaren

Vanaf 2010 In het verleden hanteerde de Belastingdienst een vereenvoudigde werkwijze bij de behandeling van bezwaren ("bellen bij bezwaar"). Deze werkwijze was gebaseerd op het rapport "Prettig contact met de overheid" waarin het burgerperspectief voorop staat. Als een belastingplichtige mondeling in een telefoongesprek aangaf dat het bezwaar als afgedaan kon worden beschouwd, volgde geen uitspraak op bezwaar en vond ook geen schriftelijke bevestiging plaats van het intrekken van het bezwaar.

Intrekking van een bezwaarschrift dient op grond van artikel 6:21, lid 1 Algemene wet bestuursrecht (Awb) in de regel schriftelijk te geschieden. Mondelinge intrekking is wel mogelijk, zij het dat uit het tweede lid van artikel 6:21 Awb volgt dat dit enkel kan tijdens een hoorgesprek. De Belastingdienst heeft met "bellen bij bezwaar" dus in strijd met deze voorschriften gehandeld. Deze werkwijze is in oktober 2016 aangepast.

In dit verband kan ook nog genoemd dat op dit moment het onderzoek van KPMG loopt naar de klachten van [] over bezwaarbehandeling zoals benoemd in de Kamerbrief van (PM⁴).

2. Gedeformaliseerde verwerking van aanvullingen omzetbelasting en inkomensheffing

Als een ondernemer voor de omzetbelasting niet op tijd aangifte doet, dan legt het systeem ambtshalve een geschatte naheffingsaanslag op met boete. Komt naderhand alsnog de aangifte binnen waarin een lager bedrag wordt aangegeven dan het bedrag van de naheffingsaanslag, dan volgt er een 'Kennisgeving Vermindering', waarin de gegevens uit de alsnog ingediende aangifte van de ondernemer worden gevolgd. Het betreft hier een omvangrijk massaal proces. Met deze werkwijze is beoogd de ondernemer tegemoet te komen zonder dat de rechtsbescherming wordt aangetast.

In het zogeheten 'dwangsom-arrest' van 11 oktober 2019⁵[1] oordeelde de Hoge Raad met betrekking tot deze werkwijze dat met een Kennisgeving Vermindering geen uitspraak op bezwaar is gedaan en er dus nog een formele uitspraak op bezwaar moet volgen. Aangezien geen (tijds) uitspraak op bezwaar is gedaan,

⁴ PM

⁵ HR 11 oktober 2019, ECLI:NL:HR:2019:1574.

en de inspecteur in gebreke was gesteld, was de inspecteur een dwangsom verschuldigd.

Uit dit arrest volgt dat de Belastingdienst in voorkomende gevallen dus niet kan volstaan met een Kennisgeving Vermindering, maar de alsnog ingediende aangifte als bezwaar moet behandelen, waarbij het bezwaar ook betrekking kan hebben op eventuele boeten (artikel 24a AWR). Er zal een formele uitspraak op bezwaar moeten worden gedaan op grond van afdeling 7.2 van de Awb. Gegeven de massaliteit van dit proces onderzoekt een ambtelijke werkgroep welke (wettelijke) oplossingen mogelijk/nodig zijn zonder afbreuk te doen aan de rechtsbescherming van de belastingplichtige.

Directoraat-Generaal
Belastingdienst

Ons kenmerk

Het arrest van de Hoge Raad werpt ook een licht op de gedeformaliseerde behandeling van aanvullingen inkomstenbelasting die ingediend worden nadat een ambtshalve aanslag is vastgesteld. Ook hier staat het burgerperspectief voorop. Deze aanvullingen worden zoals aangegeven in de 19e Halfjaarsrapportage[2] vereenvoudigd afgedaan, dat wil zeggen dat aan het overgrote deel ambtshalve tegemoet wordt gekomen. Er volgt geen uitspraak op bezwaar. Ook dit wordt door de werkgroep meegenomen. Verder heeft het arrest mogelijk vergelijkbare gevolgen voor andere gedeformaliseerde werkstromen bij de middelen loonheffingen en de schenk- en erfbelasting. Dit wordt nog nader onderzocht.

3. Opzet/Grove schuld (OGS) en minnelijke schuldsanering (Invordering)

Bij de beoordeling van de totstandkoming van een minnelijke schuldsaneringstraject voor natuurlijke personen is de kwalificatie O/GS meegenomen. De schuldsanering natuurlijke personen kent een andere beoordeling voor de toelating tot het schuldsaneringstraject. Daarnaast is ook het minnelijke schuldsaneringstraject afgewezen voor schuld boven een bepaald bedrag. Als er een verzoek tot minnelijke schuldsanering wordt gedaan, moet de Belastingdienst dit toetsen aan artikel 288 van de Faillissementswet. Hiervoor moet de Belastingdienst onder andere beoordelen of de schuldenaar te goeder trouw is geweest. De beoordeling van de verwijtbaarheid wordt per situatie getoetst en is afhankelijk van de feiten en omstandigheden bij de burger. Hierbij kijkt de Belastingdienst onder andere naar eventueel opgelegde vergrijpboetes en/of ambtshalve aanslagen. Bij toeslagschulden zijn deze verzoeken niet getoetst aan verwijtbaarheid. Er werd bij de schuld boven de € 10.000,- en een kwalificatie O/GS bij toeslagschulden zonder verder inhoudelijke toetsing vanuit gegaan dat de burger niet te goeder trouw was.

Wij informeren u hierbij dat het Auditdienst Rijk (ADR) rapport naar Opzet/Grove schuld (O/GS) en minnelijke schuldsanering later met uw Kamer gedeeld wordt dan toegezegd. Zodra wij het definitieve rapport van de ADR ontvangen, zal deze met uw Kamer worden gedeeld.

Vooruitlopend op de bevindingen van het ADR rapport naar Opzet Grove Schuld (O/GS) en minnelijke schuldsanering (MSNP), is er een signaal binnen gekomen dat er een mogelijk nieuw feit met betrekking tot toekennen van minnelijke schuldsanering bij belastingschulden naar boven is gekomen. Dit nieuwe feit valt deels buiten de scope van het ADR onderzoek. Intern wordt dit nu onderzocht. Als voorzorgsmaatregel worden alle negatieve beschikkingen minnelijke schuldhulpverlening bij belastingschulden – dus die in het nadeel van de

belastingplichtige zijn - die op dit moment naar buiten gaan, handmatig gecontroleerd.

Directoraat-Generaal
Belastingdienst

Ons kenmerk

4. Ten onrechte niet-verminderde vervolgingskosten

Bij vermindering van aanslagen heeft in bepaalde situaties geen vermindering van vervolgingskosten (waaronder dwangbevelkosten) plaatsgevonden. Met onze brief van 19 februari 2021 hebben wij uw Kamer geïnformeerd over de laatste stand van zaken⁶. De Belastingdienst is momenteel bezig met een herstelactie. Het streven is om alle belanghebbenden eind 2021 te hebben hersteld.

5. Vergoeden invorderingsrente

Recent is duidelijk geworden dat sprake is van een onjuiste toepassing van de regeling rondom invorderingsrente. De inhoud van de problematiek is vergelijkbaar met die van de ten onrechte niet-verminderde vervolgingskosten. In de hiervoor genoemde brief van 19 februari 2021 hebben wij uw Kamer hierover geïnformeerd. We onderzoeken op dit moment de aard en omvang van de problematiek rondom de invorderingsrente.

6. Stuiten van verjarende schulden

In de brief van 27 februari 2020 hebben wij uw Kamer geïnformeerd over de problemen bij stuiting van verjarende schulden.⁷

Als een belastingschuld vijf jaar na de betalingstermijn niet is betaald of ingevorderd, dan verjaart deze schuld van rechtswege. De Belastingdienst mag de schuld dan niet meer invorderen of verrekenen. Voordat deze vijf jaar zijn verlopen, kan de Belastingdienst voorkomen dat de vordering verjaart. Dat heet het stuiten van de verjaring. De Belastingdienst behoudt dan zijn bevoegdheid en recht op het innen van de vordering. Er begint dan een nieuwe termijn van vijf jaar te lopen.

Gebleken is dat verjaringen in voorkomende gevallen niet (tijdig) zijn gestuit door het ontbreken van de juiste signalen. Het stuitingsproces om te voorkomen dat vorderingen verjaren is opnieuw ingericht. Voor de vorderingen die zijn verjaard wordt thans onderzocht of daarbij ten onrechte invorderingsmaatregelen zijn genomen.

De onderwerpen 4 t/m 6 hebben betrekking op de invordering bij de Belastingdienst. Zoals aangegeven in de kabinetsreactie bij het eindrapport van de POK wordt de invorderingsstrategie van Belastingdienst tegen het licht gehouden.

7. AVG en Archiefwet

Uit verschillende onderzoeksrapporten volgt dat de Belastingdienst de gegevenshuishouding niet volledig op orde heeft. Dit kan strijd opleveren met de AVG, bijvoorbeeld omdat de verwerking van persoonsgegevens niet zorgvuldig plaatsvindt. Daarnaast conflicteert het met de Archiefwet, omdat soms (persoons)gegevens te lang of te kort worden bewaard.

Belastingdienst/Toeslagen

⁶ PM: vindplaats

⁷ Kamerstukken II 2019/20, 30166, nr. 607.

8. Strijdig handelen met de AVG bij de verwerking van persoonsgegevens.

Bij brief van 17 november 2020⁸ heb ik naar aanleiding van Kamervragen naar het onderzoek van de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) of de Belastingdienst/Toeslagen de nationaliteit rechtmatig heeft verwerkt uw kamer geïnformeerd. De conclusie was dat dit niet correct was gebeurd, omdat de in 2018 nog gegevens van burgers waren opgeslagen die betrekking hadden op de dubbele nationaliteit terwijl deze informatie niet noodzakelijk was voor de verwerking van een aanvraag of de bestrijding van fraude. In dezelfde brief heb ik ook vermeld dat door de AP geconstateerde overtredingen bij het verwerken van gegevens zijn aangepast en dus zijn rechtgezet.

9. Beginselen van behoorlijk bestuur

Uit onder meer de rapporten van de AUT⁹ en ADR¹⁰ en uit de hersteloperatie is gebleken dat er verschillende (grote) fouten zijn gemaakt door de Belastingdienst/Toeslagen bij de behandeling van aanvragen, controles en bezwaren van de ouders. Deze onjuiste handelswijze heeft geleid tot strijdigheid met verschillende beginselen van behoorlijk bestuur. De algemene beginselen van behoorlijk bestuur betreffen als het ware gedragsregels over hoe de overheid zich tegenover een burger dient te gedragen. Een aantal van deze beginselen zijn opgenomen in de Algemene Wet Bestuursrecht (Awb), zoals het zorgvuldigheidsbeginsel (art. 3:2 Awb), evenredigheidsbeginsel (3:4 Awb) of het motiveringsbeginsel (art. 3:46 Awb). Andere beginselen zijn ongeschreven recht en ontwikkeld in de jurisprudentie. Verschillende handelswijzen van de Belastingdienst/Toeslagen zijn in kamerbrieven en debatten¹¹ ter sprake gekomen. Bovendien is er met de eerste voortgangsrapportage kinderopvangtoeslag¹² een 21-punten lijst naar de Kamer gestuurd van kwesties in de uitvoering die strijdig zouden zijn met wet- en regelgeving. De Kamer bij brief van 18 januari 2021 inzake de beantwoording van Kamervragen over de Parlementaire ondervragingscommissie geïnformeerd over hoe vaktechniek binnen Toeslagen en de Belastingdienst wordt georganiseerd om de kwaliteit van de rechtstoepassing te waarborgen.¹³

Onderstaand volgt een niet-limitatieve opsomming van situaties die zich hebben voorgedaan bij Belastingdienst/Toeslagen die strijdig zijn met één of meerdere beginselen van behoorlijk bestuur. Indien een onderstaande situatie zich heeft voorgedaan, betekent dit niet dat een ouder direct recht heeft op compensatie in het kader van de herstelregelingen. Zoals tevens vermeld in de beantwoording op vraag 10 wordt aan de hand van een samenspel van rechtshandelingen van Belastingdienst/Toeslagen bij de aanvraag, de afhandeling, de toekenning en de invordering van de kinderopvangtoeslag bepaald of de ouder recht heeft op compensatie. Het:

- niet (tijdig) vaststellen van de definitieve beschikking kinderopvangtoeslag;

⁸ PM: vindplaats

⁹ Eindadvies Adviescommissie Uitvoering Toeslagen: omzien in verwondering 2.

¹⁰ Onderzoeksrapport Auditdienst Rijk, Toeslaggerelateerde CAF-zaken.

¹¹ Zie onder meer *Kamerstukken II 2018/19, 31066, nr. 434 en Kamerstukken II 2019/20, 31066, nr. 568.*

¹² *Kamerstuk II 2019/20, 31066, nr. 630.*

¹³ *Kamerstukken II. 35510, nr. 46, vraag 183*

- niet of onvoldoende in acht nemen van de wettelijke termijn waarbinnen een beslissing op bezwaar moet komen;
- niet of onvoldoende motiveren van beslissingen inzake de toekenning of afwijzing van de kinderopvangtoeslag;
- onvoldoende duidelijk maken aan de ouder welke informatie van hem/haar wordt verwacht;
- op de zaak betrekking hebbende stukken achterhouden of te laat verstrekken aan de burger of rechter;
- onvoldoende in acht nemen van het proportionaliteits -en evenredigheidsbeginsel bij besluiten;
- ouders onnodig moeilijk maken, of onvoldoende in staat stellen om hun recht op toeslag aan te tonen;
- stopzetten/terugvorderen van de toeslag zonder voorafgaand onderzoek.

Directoraat-Generaal
Belastingdienst

Ons kenmerk

10. Onterechte kwalificatie Opzet/Grove Schuld

Bij de Kamerbrief van 27 november 2020¹⁴ heb ik al gemeld dat de kwalificatie veelvuldig onterecht is gesteld voor ouders die niet als fraudeur aangemerkt hadden mogen worden en daarmee met alle gevolgen van dien niet in aanmerking kwamen voor een persoonlijke betalingsregeling. Deze zogenoemde OGS-kwalificatie vloeit voort uit het bestuursrecht en is afkomstig uit het strafrecht. Voor bijvoorbeeld het opleggen van een vergrijpboete dient de Belastingdienst/Toeslagen enige opzet of ernstige verwijtbaarheid bij belanghebbende aan te tonen. Bij Belastingdienst/Toeslagen bestond een werkwijze waarbij voor een OGS-kwalificatie een grens van terugvordering werd gehanteerd. Daarbij heb ik ook vermeld dat wij signalen hebben doorgekregen dat zelfs van die grens werd afgeweken en ouders bij een terugvordering van een lager bedrag tevens automatisch als fraudeur werden bestempeld.. Dit was niet in overeenstemming met artikel 7, zesde lid, Uitvoeringsregeling Awir. Omdat de gevolgen van een OGS-kwalificatie en het weigeren van een persoonlijke betalingsregeling naar huidige inzichten vaak onevenredig zijn, wordt dit criterium inmiddels niet meer gehanteerd bij de aanvraag voor een persoonlijke betalingsregeling. Tevens is voorzien in een wettelijke OGS-compensatie van 30% van de terugvordering bij een naar huidige inzichten onterechte kwalificatie die heeft geleid tot het weigeren van een persoonlijke betalingsregeling. De Belastingdienst heeft hiermee ook in strijd gehandeld met het zorgvuldigheidsbeginsel.

11. Huurtoeslag (HT)

Bij de Wet Huurtoeslag heeft Belastingdienst/Toeslagen in bepaalde gevallen de wet niet goed uitgevoerd. Het gaat daarbij om de volgende situaties in het kader van de wet op de huurtoeslag:

- het niet toekennen van huurtoeslag in geval van recreatiewoningen
- het niet toekennen van huurtoeslag in geval van proefwonen (begeleid wonen)
- het niet toekennen van huurtoeslag ondanks dat belanghebbende een verworven recht had.

12. Kindgebonden Budget

¹⁴ PM vindplaats

¹⁵ PM vindplaats (Brief 19 februari 2019 2019-0000026189)

Bij brief van 19 februari 2019¹⁵ heeft de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid de Kamer ingelicht over de situatie waarin ouders bij wetsfictie een aanvraag kindergebonden budget doen en deze aanvragen onterecht niet in behandeling zijn genomen. Hiermee is de Wet op het kindgebonden budget niet goed toegepast. Bij brief van 19 juli 2019¹⁶ heb ik aangegeven op welke wijze de ouders hiervoor gecompenseerd gaan worden.

Directoraat-Generaal
Belastingdienst

Ons kenmerk

C. Vervolg

Zoals gezegd handelt de Belastingdienst naar de wetten en wil daarnaar handelen. Tegelijk constateren we dat er ook zaken niet goed zijn gegaan. Het toetsen of de Belastingdienst conform de wet werkt is een doorlopend proces waar we u in de voortgangsrapportages over zullen informeren. De motie van het Lid Omtzigt en de eerder daarmee genoemde moties beschouwen wij met deze brief dan ook als afgedaan. Het is van belang om signalen die hierover uit de organisatie naar boven komen tijdig in beeld te hebben.

De motie van het lid Omtzigt, in samenhang met de eerdergenoemde moties, raakt aan het 'Herstellen, Verbeteren, Borgen' traject waar wij uw Kamer op 27 januari 2021 over hebben geïnformeerd¹⁷. Dat traject is er volledig op gericht om de problemen rondom (persoons)registraties, risicomodellen en het gebruik van persoonsgegevens zoals nationaliteit in beeld te brengen, op te lossen en naar de toekomst toe te voorkomen. Ik wil hier nogmaals benadrukken dat de problemen ernstig zijn en het oplossen hiervan onze volle aandacht heeft. Juist de Belastingdienst moet zich als overheidsorganisatie houden aan alle wet- en regelgeving en aan de kaders van de rechtsstaat. Dat betekent dat de Belastingdienst zo snel mogelijk moet voldoen aan de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG), de Archiefwet en Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO).

Tegelijk zal er meer aandacht komen voor (fiscaal-)juridische kennis in alle lagen van de Belastingdienst. Mocht in de toekomst blijken dat de Belastingdienst zich onverhoopt niet houdt aan wet- en regelgeving zal ik daar beheersmaatregelen voor treffen en u daar vanzelfsprekend proactief over informeren. In dat kader kunnen wij nog opmerken dat we te weinig focus hebben gehad op de dienstverlening aan burgers en bedrijven en soms hebben we bij de aanpak van vermoedelijke fraude niet of onvoldoende rechtsstatelijk gehandeld, waardoor goedwillende burgers slachtoffer zijn geworden. We willen dat externe signalen, zoals waarschuwingen van de Nationale ombudsman, en signalen vanaf de werkvloer tijdig naar boven komen, waar nodig worden opgepakt door de politieke en ambtelijke top en daarmee sneller leiden tot verbetering. Voorkomen moet worden dat signalen over wat er niet goed gaat bij de uitvoering van beleid en regelgeving blijven hangen op operationeel niveau en niet doordringen naar het niveau van het (top)management, beleidsdirecties en de politiek. Door het delen van uitvoeringssignalen ontstaan zogeheten 'feedbackloops', die eraan bijdragen dat misstanden zoals onjuiste toepassing van wet- en regelgeving in een eerder stadium worden aangepakt. Uiteraard zullen wij uw Kamer in voorkomende gevallen hierover informeren, onder andere via de – in de kabinetsreactie op de Parlementaire onderzoekscommissie Kinderopvangtoeslag¹⁸

¹⁶ PM vindplaats

¹⁷ Kamerstukken II, vergaderjaar 2020/2021, kenmerk 2021Z01585.

¹⁸ PM vindplaats

aangekondigde – stand van de uitvoering van de Belastingdienst.

**Directoraat-Generaal
Belastingdienst**

Hoogachtend,

Ons kenmerk

de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

J.A. Vijlbrief

de staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane

Alexandra C. van Huffelen